

ALAN EĞİTİMİ DERSLERİNİN ÖĞRETMEN YETERLİKLERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ-I

Yrd.Doç.Dr. Yasemin DEVECİOĞLU¹ ve Prof.Dr. Ali Rıza AKDENİZ²

Özet

Bu çalışma, eğitim fakültelerinde hizmetöncesinde öğretmen eğitimi programlarında yürütülmekte olan Özel Öğretim Yöntemleri-I ve II ile Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (ÖÖY-I ve II ile ÖTMG) dersleriyle öğretmen adaylarının kazanımları beklenen davranışları belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Böylelikle bu derslerin, öğretmen yeterliklerinin kazanılmasında ve gelişiminde ne derecede önemli olduğunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında, ilgili derslerin uygulanmaya başlandığı günden günümüze kadar bu dersler hakkında yürütülen tüm çalışmalara ulaşılmaya çalışılmıştır. İlgili araştırmalar genel bir bakış açısı oluşturularak sistematik olarak incelenmiş ve mevcut uygulamaların her biri için araştırma sorusuna uygun değerlendirmeler yapılmıştır. Buna göre, tanımlanan bu derslerle adaylara kazandırılması amaçlanan kazanımlar bir matris üzerinde özetlenerek gösterilmiştir. Araştırma bulguları, ÖÖY-I ve II ile ÖTMG derslerinin öğretmenlik mesleğine yönelik temel birçok kazanımı kapsadığını göstermiştir. Çalışma, ilgili derslerin daha etkin yürütülmesine ve adayların mesleki yeterliklerini kazanmalarının desteklenmesine yönelik önerilerle tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *hizmetöncesi eğitim, ÖÖY-I, ÖÖY-II, ÖTMG, öğretmenlik meslek dersi, kazanım, öğretmen adayı.*

EVALUATING PEDAGOGICAL CONTENT KNOWLEDGE COURSES in TERMS OF TEACHER'S COMPETENCIES-I

Abstract

This study aims to determine the skills should be developed by pre-service teachers while taking "Special Teaching Methods I and II with the Instructional Technology and Material Development" (STM-I, II and ITMD) courses. In this regard, the study aims to highlight the importance of these courses for student teacher's improvement on their teaching abilities. In order to achieve this goal, we examined almost all studies related to these courses through a review up to the present day. In order to create a global perspective on this topic, we systematically reviewed the literature and thematically classified finding by considering each research question. The behaviours are presented in a matrix to summarize. Research findings showed that STM-I, II and ITMD courses cover many of the basic competencies for teaching profession such as developing lesson plans, using instructional technologies, using various teaching methods, applying constructivist teaching approach, developing/using worksheets/slides, using daily life experiences, using board, communicating with students. Study was ended the recommendations through pre-service teacher education.

Key Words: *Student Teacher, preservice teacher education, Special Teaching Methods Course-I and II, Instructional Technology and Material Development, Competency.*

¹ Yrd.Doç.Dr., Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, ydevecioglu@bayburt.edu.tr

² Prof.Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi OFMA Fizik Eğitimi, arakdeniz@gmail.com

GİRİŞ

Hizmetöncesi eğitim sürecinde öğretmen adaylarının nitelikli bir öğretmenin sahip olması beklenen yeterlikleri kazanmaları amaçlanır (YÖK/ Dünya Bankası, 1998; YÖK, 1998a; Sağlam, Anagün ve Dal, 2005; Tekişik, 2006). Öğretmenin öğrenme ortamındaki rol ve sorumlulukları değişirken, öğretmen adaylarının da bu yeterliklere sahip olarak yetişmeleri beklenir (Baki, Çepni, Akdeniz, Ayas, Kalkavan ve Özbay, 1996; Çepni ve Akdeniz, 1996; Bilen, 1999; YÖK, 1998b; Posnanski, 2002; Demirel ve Kaya, 2002; Atay, 2003; Georgetown College, 2005). Dolayısıyla, “Öğretmen aday mesleki bilgisini nasıl kazanır?, Verimli öğretme için temel olan mesleki bilginin içeriği nedir?, Öğretmen adayının mesleki gelişimi ne anlama gelir ve nasıl gerçekleşir?” gibi soruların cevapları, hizmetöncesi öğretmen eğitimi programlarının temelini oluşturur (Atay, 2003). Bu programlar, öğretmen adaylarının yeni ve güncel yaklaşımlarla öğrenme ortamında daha fazla sorumluluk alan, bilinçli, düşünen, araştıran ve sorgulayan öğretmenler olarak yetiştirmelerini amaçlar (Spencer, 1996; YÖK, 1998; Korthaagen ve Kessels, 1999; Çepni ve Akdeniz, 1996; Devocioğlu ve Akdeniz, 2006a; Devocioğlu ve Akdeniz, 2006b).

Adayların meslek yaşamlarında ihtiyaç duyacakları alana ve alan eğitimine yönelik temel bilgi ve beceriler, eğitim fakültelerinde kazandırılmaya başlanır (Baki vd., 1996; MEB, 2002; Atay, 2003; Seferoğlu, 2004a; Seferoğlu, 2004b; Sağlam vd., 2005; Tekişik, 2006). Bu süreçte adayların düşünme ve kritik etme süreçlerinden geçerek uygulama yapmaları ve mesleki yeterliklerini geliştirmeye başlamaları beklenir (Saka ve Akdeniz, 2001; Saka, Akdeniz ve Saka, 2002).

Diğer yandan, öğretmen adaylarının ilgili alanlardaki yeterliklerinin gelişimini desteklemek için öğretmen eğitimi programlarında değişikliklerin yapılması bir ihtiyaç haline gelmiş ve 1998 yılında Yeniden Yapılanma Modeli ile öğretmenlik meslek derslerinin içeriklerinde ve uygulamalarında önemli yapılanmalar gerçekleştirilmiştir (Baki vd., 1996; YÖK, 1998a; Bakaç ve Sılay, 1999; Atay, 2003; Azar ve Karaali, 2004). Öğretmen adaylarının alan ve alan eğitimi bilgi ve becerileri yönünden yetersizlikleri ile bu bilgilerini pratikte uygula(ya)mamaları ve mesleklerinin ilk yıllarında karşılaştıkları problemler, bu alandaki değişimin temel gerekçeleri arasında gösterilmiştir (Çepni ve Akdeniz, 1996; Baki vd., 1996; Azar, 1998; Bakaç ve Sılay, 1999). Ayrıca, uygulama okullarında adayların “stajyerlik dönemlerinin” kısıtlı kalması ve mesleki gelişimlerini tamamlayacak ortamı ve yardımı bulamamaları (Azar ve Çepni, 1999; Bakaç ve Sılay, 1999; Tekişik, 2000), öğretmenlerin mesleklerinin ilk yıllarında karşılaştıkları problemler, aldıkları hizmetöncesi eğitimin yetersizliği, teori ile uygulama arasındaki kopukluklar ve uygulamalara gereken önemin verilmemesi gibi durumlar da bu yapılanmayı öne çıkaran gerekçelerdendir (Azar ve Ayas, 1998; Azar, 1998; Azar, 2003;

Seferoğlu, 2004). Bu nedenle, temelde uygulama olmadan teorik bilginin etkili olamayacağı görüşü kabul edilmiş ve öğretmenlik meslek dersleriyle teorik bilginin pratikte kullanımına yönelik çalışmalara önem verilmiştir (Baki vd., 1996; YÖK, 1998a, YÖK, 1998b).

Bu alanda yapılan en önemli çalışmalardan biri, öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinde aldıkları ÖÖY-I (Özel Öğretim Yöntemleri-I) ve ÖÖY-II (Özel Öğretim Yöntemleri-II) ile ÖTMG (Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme) derslerinin uygulamaya konulmasıyla olmuştur. Bu dersler temelde adayların alan ile alan eğitimi bilgilerini birleştirerek uygulamalarını amaçlar (Yiğit ve Akdeniz, 2002; Karamustafaoğlu, 2003; Tutkun ve Koç, 2002; Seferoğlu, 2004; Gündüz ve Odabaşı, 2004; Akdeniz, Ayvacı ve Devocioğlu, 2005; Yeşil, 2005; Güven, 2006; Sönmez, Dilber, Alver, Aksakallı ve Karaman, 2006; Kılıç, 2007; Devocioğlu, 2009; Dursun ve Kuzu, 2008; Akdeniz, Akbulut ve Çoker, 2008; Eraslan, 2009; Saka ve Saka, 2009). Çünkü öğretmen adaylarının çağdaş öğrenme yöntem ve teknikleriyle öğretim yaklaşımlarını öğrenmeleri ve bunları konu alan bilgisine entegre ederek uygulamada yansıtılmaları geç ve güç olmaktadır (Akdeniz, Devocioğlu ve Ayvacı, 2004; Ünver, 2005; Başkan, Alev ve Atasoy, 2007; Kılıç, 2007; Balım, Kesercioğlu, İnel ve Evrekli, 2009). Benzer şekilde, öğretmenliklerinin ilk yıllarında adayların çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini, öğretim teknolojilerini ve materyalleri etkili bir şekilde uyarlayıp kullanmada, laboratuara yönelik uygulamalarda beklenen yeterlikleri sergileyemedikleri bilinmektedir (Kara, 2000; Serin, 2001; Şahin, 2001; Toprakçı, 2003; Katrancı ve Aköz, 2007; Anılan ve Anagün, 2007; Yüksel, 2007; Dursun ve Kuzu, 2008). Bu nedenle öğretmen adaylarına verilen teorik bilgilerin onlar için bir anlam ifade edebilmesi için mesleklerine başlamadan önce bu bilgi ve becerilerle karşı karşıya getirilmeleri gerekmektedir. Adayların kuramsal boyutta öğrenmeleri beklenen teorik bilgileri kalıcı davranışlar haline getirebilmeleri ve bunları pratiğe yansıtabilmeleri için de bu bilgilerini uygulamalarına yönelik uygulama çalışmaları önemli bir ihtiyaçtır.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterlikleri geliştirmelerinde etkili olan eğitim durumlarının belirlenmesi, öğretmen yetiştirmede dinamik yapının sağlanması bakımından gereklidir. Dolayısıyla, öğretmenlik meslek dersleriyle adalara kazandırılması amaçlanan yeterliklere yönelik uygulamaların niteliğinin ve etkililiğinin değerlendirilmesi gerekmektedir (Sağlam ve Kürüm, 2005; Georgetown College, 2005). Diğer yandan, alan öğretmenliğinde formasyonu oluşturan faktörler ve bunların birbirlerini etkileme dereceleri ile öğretim programındaki derslerden hangilerinin, ne derecede alan eğitime katkıda bulunduğunu belirlemeye yönelik bir araştırmanın sonuçları, genel eğitim dersleri ile alan eğitimi derslerinin formasyon oluşumundaki etkililiğini tespit etmede belirleyici olacaktır.

Bu çalışma, öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinde Özel Öğretim Yöntemleri-I ve II ile Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersleri kapsamında kazanmaları beklenen davranışları ilgili alandaki araştırmalara

dayalı olarak belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Buna göre çalışmanın problem durumu: “Özel Öğretim Yöntemleri-I ve II ile Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersleri ile öğretmen adaylarının kazanmaları beklenen davranışlar nelerdir?” şeklinde belirlenirken, çalışmanın alt problemleri:

- i. Özel Öğretim Yöntemleri-I dersi ile öğretmen adaylarına kazandırılması amaçlanan davranışlar nelerdir?
- ii. Özel Öğretim Yöntemleri-II dersi ile öğretmen adaylarına kazandırılması amaçlanan davranışlar nelerdir?
- iii. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersi ile öğretmen adaylarına kazandırılması amaçlanan davranışlar nelerdir? şeklinde tanımlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada, ÖÖY-I ve II ile ÖTMT dersleri ile ilgili alanda yazılmış olan araştırmalar sistematik olarak incelenmiş ve mevcut literatür hakkında genel bir bakış açısının yanında bulgular, yorumlar ve mevcut uygulamaların herbiri için alan öğretmenliği bağlamında bir değerlendirme yapılmıştır. İlgili çalışmalar incelendiğinde, öğretmen adaylarına bu derslerle kazandırılmak istenen/kazandırılması amaçlanan davranışlar “öğretmen adaylarından ÖÖY-I ve II ile ÖTMT dersleri kapsamında beklenen yeterlikler” olarak tanımlanmaya çalışılmıştır. Buna göre, ulaşılabilen tüm çalışmalardan belirlenen davranışlar herbir ders için ayrı ayrı işaretlenerek ortak bir matris üzerinde gösterilmiştir. Böylelikle çalışmanın alt problemleri doğrultusunda davranışlar tanımlanırken, alan eğitimi dersleri öğretmen yeterlikleri bağlamında tartışılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın konusuna ve problemlerine uygun olması yönünden bu araştırmada Thomas ve Harden’in (2008) tematik sentez metodu (thematic synthesis method) kullanılmıştır. Bu metod, farklı niteliklerdeki heterojen araştırmaların genel unsurlarını ortaya koymak ve hipotezler oluşturmak için de en uygun yöntem olarak tanımlanırken, benzer araştırmalarda bu metodu kullanıldığı görülmektedir (Martinovic, Freiman & Karadag, 2011).

Tematik sentez metodu mevcut veriler içindeki ilişkileri tanımlamak, analiz ve sentez etmek, raporlaştırmak ve çeşitli araştırma konularının kendine has bakış açılarını yorumlayarak, zengin ayrıntılarla verileri sentez ve organize ederek sunmak için kullanılır. Farklı teorik yapılar içinde kullanılabilen bu metod, deneyimleri, yorumları ve katılımcıların gerçeklerini sunması yönüyle de “gerçekçi” veya “öz” bir metod olarak tanımlanabilir. Aynı zamanda tematik analiz metodu olayları, gerçekleri, anlamları, deneyimleri ve farklı bakış açılarını etkileyen görüşleri de inceleyen yapılandırmacı (constructivist method) bir metod olarak nitelendirilmektedir (Cruzes, Dybå, Runeson, Höst, 2011).

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma kapsamında eğitim fakültelerinde yürütülen meslek derslerinden “alan eğitimine ilişkin mesleki bilgi, beceri ve tutum gelişimine yönelik amaç ve kazanımları” içeren ÖÖY-I ve II ile ÖTMG derslerinin içerik ve hedefleri incelenmiştir (YÖK, 1998c; Karamustafaoğlu, 2003; Devocioğlu, 2004; Devocioğlu ve Akdeniz, 2008). Bu dersler, alan bilgisi ile pedagojik bilginin birleştirilmesinde ve pratikte uygulanmasına yönelik içerik ve davranışları kapsamaktadır. Aynı zamanda, teori ve uygulama saatleriyle konu ve hedefleri yönünden, öğretmen adaylarının doğrudan pedagojik alan bilgilerini pratikte uygulama davranışlarıyla ilişkilidir ve adayların çağdaş öğretim yöntem ve tekniklerini, konu alanında öğretim teknolojilerini ve bilgisayar destekli öğretim etkinliklerini “planlama, uygulama ve değerlendirme” aşamalarının öğretimini içermektedir (Karamustafaoğlu ve Akdeniz, 2002; Akdeniz ve Karamustafaoğlu, 2002; Karamustafaoğlu, 2003; Devocioğlu, 2004; Akdeniz vd., 2005; Devocioğlu ve Akdeniz, 2008; Devocioğlu, Akdeniz, Yıldırım ve Kurt, 2008).

Hizmetöncesinde öğretmen eğitimi alanında, fizikten fene, Türkçe’den İngilizce ve müzik öğretmenliği programına kadar branş öğretmeni yetiştirme alanında incelenen birçok çalışmada ÖÖY-I ve II ile ÖTMG dersleri ile ilgili adı tüm geçen davranışlar: planlanan uygulamalarla adayların yansıtmaları amaçlanan davranışlar, ilgili uygulamalarda kullanılan gözlem formları ve ölçeklerle araştırmacıların ortaya koydukları, adayların sergiledikleri veya adaylardan beklenen davranışlar ve teorikte de adayların sahip olması beklenen yeterlikler olarak tanımlandığından, bir bütün olarak alıp Tablo 1’deki gibi maddelendirilmiştir. Buna göre genel olarak bakıldığında öğrenme ortamı tasarımıyla içeriğin öğrenci seviyesine göre sunulmasına, derslerine yaşamla ve diğer derslerle ilişkilendirilmesine, farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin belirlenip kullanılmasına, ses tonunu ayarlamadan zamanı etkili kullanma gibi daha birçok davranış belirlenmiş ve ÖÖY-I ve II ile ÖTMG dersleri ile öğretmen adaylarından beklenen yeterlikler olarak tanımlanmıştır.

Araştırma kapsamında yapılan tematik sentezler sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda öğretmen adaylarının ÖÖY-I ve II ile ÖTMG dersleri kapsamında kazanmaları beklenen davranışlar Tablo 1’deki gibi herbir ders için ayrı ayrı işaretlenerek gösterilmiştir. Buna göre ilgili çalışmalarda her bir ders için ayrı ayrı tanımlanan davranışlar belirtilmiştir.

Tablo 1. ÖÖY-I ve II, ÖTMG ve ÖU Derslerine ait davranışlar

Davranışlar	ÖÖY-I	ÖÖY-II	ÖTMG
1. Eğitim, öğretme-öğrenme arasındaki ilişki ve farklılıkları analiz etme	✓		✓
2. Ders planları hazırlama ve sunma		✓	✓
3. Uygun bir planlama ile düzenli ve etkili bir öğrenme ortamı oluşturma		✓	
4. Ders planlarını açık, anlaşılır ve düzenli biçimde yazma		✓	
5. Ders planı hazırlama sürecinde farklı kaynaklardan yararlanma			✓
6. Ders planlarının hazırlanmasında farklı öğretim yöntem ve tekniklerinden, öğrenme yaklaşımlarından faydalanma		✓	
7. Dikkat çekme/güdüleme/gözden geçirme/geçiş bölümlerine yer verme		✓	
8. Öğretim amaçlarını öğrenme alanlarına göre sınıflandırma	✓	✓	✓
9. Öğretim amaçlarına ulaşmak için gerekli temel davranışları belirleme	✓	✓	✓
10. Bir konuda ölçülebilir ve gözlenebilir hedef davranışlar yazma		✓	✓
11. Konuya ait amaçları belirtme/hiyerarşik düzende yazma		✓	
12. Konuya ait hedef davranışları belirtme/hiyerarşik düzende yazma		✓	
13. Yöntemler ve epistemoloji hakkında bilgi sahibi olma	✓		
14. Öğrenmeyi kolaylaştıracak öğretim yaklaşımlarıyla yöntem ve teknikler hakkında bilgi sahibi olma/kullanma	✓	✓	
15. Belirlenen kurama/öğretim yöntem ve tekniklerine uygun olarak dersi planlama/yürütme	✓	✓	
16. Öğretim yöntem ve tekniklerini özelliklerine göre seçme		✓	
17. Derse uygun bir giriş yapma		✓	
18. Öğrenci seviyesini ve öğrencilerin ön bilgilerinin dikkate alınarak ders planı geliştirme		✓	
19. Öğrencilerin ön bilgilerinin belirlemeye yönelik durumlardan yararlanma		✓	
20. Kavram öğretiminin önemini fark etme		✓	
21. Konuyla ilgili kavram yanlışlarını belirleme/kavram yanlışlarına odaklanma		✓	
22. Konu alanının yapısı ve kavram oluşturma konularında bilgi sahibi olma	✓	✓	
23. Konunun öğretiminde temel ilke ve kavramları bilme/ayrıntılı olarak açıklama		✓	
24. Çağdaş öğretim yaklaşımlarını, yöntem ve stratejilerini tanıma/kullanma	✓	✓	
25. Öğretim etkinliklerini planlama, uygulama, yönetimi ve çeşitleri hakkında bilgi sahibi olma	✓	✓	✓
26. Konunun hedeflerine uygun olarak çeşitli öğretim yöntemlerini seçme/kullanma		✓	
27. Ders amaçlarını analiz ederek amaca uygun şekilde öğretim materyalleri geliştirme/seçme/sunma		✓	✓
28. Aynı hedef davranışları kazandırmaya yönelik farklı türde materyal ve modeller geliştirme			✓

Davranışlar	ÖÖY-I	ÖÖY-II	ÖTMG
29. Öğretim programına uygun olarak Görsel (Soyut), Çalıştırılabilir, Kesitli, Yapılıp-Bozulabilen, Elle Yapılan, Büyütülmüş-Küçültülmüş veya Tam Modeller geliştirme			✓
30. Farklı fiziksel imkanlardaki okullar için kullanılacak farklı materyaller geliştirme becerisi kazanma			✓
31. Teknoloji okur-yazarı olarak bilgi ve iletişim teknolojilerini (internet, faks, kamera, fotoğraf makinesi, vs.) günlük yaşantıda kullanma			✓
32. Aktif öğrenmeye imkan veren farklı öğretim yöntemlerini kullanma	✓	✓	
33. Ders planlarının hazırlanmasında öğretim teknolojilerinden faydalanma		✓	
34. Soyut kavramları somutlaştırarak öğretmenin önemini fark etme			✓
35. Öğrenci merkezli eğitim ve gerekleri hakkında bilgi ve beceri sahibi olma		✓	✓
36. Öğrenci merkezli öğretim için öğretmenin yapması gerekenleri söyleme			✓
37. Öğrencilerinin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda uygun öğrenme strateji ve yöntemlerini seçerek öğrenme ortamı hazırlama		✓	✓
38. Konuya uygun araç-gereç ve materyal seçme/hazırlama			
39. Konuya uygun materyal seçiminde öğrenci seviyesini dikkate alma			✓
40. Öğrencilerin bilgi ve yeteneklerine göre materyal hazırlamanın gereğini fark etme			✓
41. Öğrencilerin ilgi ve motivasyonunu artırmada görsel materyal kullanmanın önemini fark etme			✓
42. Öğrencilerin etki katılımı için etkinlikler düzenleme		✓	
43. Öğrencileri öğrenmeye güdüleme			
44. Sınıf içi etkinlikler düzenlerken öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurma	✓	✓	
45. Öğrencilerin tartışarak bilgileri keşfedebileceğinin farkına varma	✓	✓	
46. Soru-cevap yöntemiyle öğrencinin bilgisini yapılandırabileceğinin farkına varma	✓	✓	
47. Problem çözme ve beyin fırtınası yöntemleriyle öğrencinin özgün düşünme ve yeni fikirler üretme yeteneğinin geliştirilebileceğinin farkına varma	✓	✓	
48. Piaget'in bilişsel gelişim kuramının özelliklerini ve öğretime yansımalarını açıklama	✓	✓	
49. Yapılandırmacı kurama uygun olarak ders planı geliştirme/uygulama (SE Modelinin Basamaklarını Uygulama)			
50. İşbirlikçi yönetime uygun etkinlikler geliştirme/uygulama	✓		
51. Tartışma yöntemine uygun etkinlikler geliştirme/uygulama	✓		
52. Gösteri yöntemine uygun etkinlikler geliştirme/uygulama	✓		
53. Soru-cevap yöntemine uygun etkinlikler geliştirme/uygulama	✓		

Davranışlar	ÖÖY-I	ÖÖY-II	ÖTMG
54. Derste öğrencilerin ilgisini yüksek tutma, bunun için etkinlikler düzenleme		✓	
55. Konuyla ilgili dikkat çekme, güdüleme durumlarının önemini fark etme		✓	
56. Konuda düşündürücü/dikkat çekici ve güncel örnekleri planlama/kullanma		✓	
57. Grafik, şekil, şema ve benzer sembolleri uygun biçimde kullanma		✓	
58. Konu alanında kavram yanlışlığı tespit etme/gidermeye yönelik etkinlikler düzenleme		✓	
59. Etkin bir öğrenme ortamının oluşturulmasında grup tartışmaları, problem çözme yöntemleri ve örnek olay incelemeleri gibi öğrencilerin aktif olarak katılımını sağlayan öğretim yaklaşımlarını kullanma	✓	✓	
60. Öğretimde yöntem zenginliği becerisi kazanma		✓	
61. Öğrenme ortamını nasıl zenginleştirileceğini fark etme		✓	✓
62. Öğrenme ortamında eksik olan araç-gereçleri yapma/olmadığı durumda materyal geliştirme			✓
63. Çevrede var olan araç-gereçleri ders için kullanışlı hale getirme			✓
64. Ders planlarını geliştirirken farklı ders kitaplarından ve internetten yararlanma		✓	
65. Öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini geliştirmenin önemini fark etme	✓	✓	
66. Farklı öğretim materyalleri (sesli-görüntülü araçlar, yansıtıcılar, modeller, 2 ve 3 boyutlu görsel öğrenme araçları, vb.) temin etme/hazırlama ve kullanma		✓	✓
67. Yeni öğretim materyalleri geliştirme/mevcut materyallerin niteliklerini değerlendirme			✓
68. Materyal geliştirmek amacıyla kullanılacak araç-gereçleri tanıma			✓
69. Gelişen teknolojiyi ve araç-gereçleri tanıma/Gelişen teknolojileri araştırma			✓
70. Öğrenmenin kalıcılığını sağlamada araç-gereç kullanmanın önemi hakkında bilgi sahibi olma			✓
71. Çeşitli öğretim teknolojilerinin özelliklerini (yarar ve sınırlılıklarına, kullanım alanlarına göre) bilme/kullanma			✓
72. Öğretim teknolojilerinden yararlanma (ÇY, AÇT, KH, hikaye, bulmaca, karikatür vb.)		✓	✓
Basit araç-gereçleri kullanma		✓	✓
Çalışma yaprağı geliştirme ve kullanma		✓	✓
Tepegöz saydamları geliştirme ve kullanma/tepegözü kullanma		✓	✓
Bilgisayar destekli öğretim materyali geliştirme ve kullanma			✓
Model (üç boyutlu nesne) geliştirme ve kullanma			✓
73. Öğretim sürecinde videoyu etkili kullanma			✓

Davranışlar	ÖÖY-I	ÖÖY-II	ÖTMG
74. Geliştirilen öğretim materyalini ders planı içeriğinde yazılı olarak sunma			✓
75. Geliştirilen materyallerle kavram öğrenmeyi kolaylaştırma		✓	✓
76. Öğretim teknolojisi ile ilgili kavramları tanımlama		✓	✓
77. Teknolojiyi öğretim sürecinde kullanmaya yönelik teorik ve uygulamaya bilgi-becerisine sahip olma			✓
78. İki boyutlu görsel öğretim-öğrenme araçlarının özelliklerini açıklama			✓
79. Analiz, tasarım, geliştirme, uygulama ve değerlendirme aşamalarını kullanarak öğretim materyali tasarlama ve geliştirme			✓
80. Hangi materyallerin ne zaman, ne şekilde kullanılacağı hakkında bilgi sahibi olma			✓
81. Materyal geliştirmek için kullanılacak kaynakların farkına varma			✓
82. Materyal hazırlama sürecinde öğretim teknolojilerinden yararlanma/Alternatif ders araçları geliştirme			✓
83. Görsel tasarım öğelerine uygun olarak materyal geliştirme			✓
84. Materyal geliştirirken öğretim tasarımı modeli ve öğretim stratejileri kullanmanın önemini fark etme/becerisini kazanma			✓
85. Öğretim tasarımı sürecini yaşayarak öğrenme			✓
86. Öğretim araçlarının özellikleri hakkında bilgi sahibi olma/öğretim araçlarını etkili kullanma			✓
87. Teknolojiyi öğrenme-öğretim süreçlerinde kullanma becerilerini kazanma/Teknoloji ile öğretim-öğrenme süreçlerini birleştirme			✓
88. Öğretim teknolojileri konusunda bilgilenme ve kullanmak için uygun ortamlar oluşturma		✓	✓
89. Teknoloji okur-yazarlığı becerilerini kazanma			✓
90. Teknolojiyi kullanma alışkanlığına karşı olumlu tutum geliştirme			✓
91. Öğretim teknolojilerinin okullarda hangi amaçlarla, nasıl kullanıldığını bilme		✓	✓
92. Öğretim teknolojilerinin öğretim sürecinde kullanılmasının avantaj ve dezavantajlarını tanımlama <ul style="list-style-type: none"> ▪ Öğretim –öğrenme süreçlerini geleneksellikten kurtarma, ▪ Derse görsellik, çeşitlilik ve renk katma, ▪ Daha çok duyu organına hitap ederek öğrenmenin kalıcılığını artırma, ▪ Öğrencileri fen bilimlerine karşı motive etme vb amaçlarla kullanmak gerektiğinin farkına varma. 	✓	✓	✓
93. Öğretim teknolojilerini kullanacak yeterli teknik ve pedagojik bilgiye sahip olma		✓	✓

Davranışlar	ÖÖY-I	ÖÖY-II	ÖTMG
94. Öğretim teknolojileri destekli öğrenme ortamlarında öğretmene düşen görevleri bilme-tanımlama <ul style="list-style-type: none"> ▪ Teknik beceriye sahip olma ▪ Konuya uygun araç-gereçleri seçme, ▪ Öğrenci özelliklerini dikkate alma, ▪ Öğrenci motivasyonunu artırma ve öğrencilere rehberlik yapma 		✓	✓
95. Öğretim teknolojilerinin öğrencilerin kavram yanılgılarını gidermek amacıyla kullanma		✓	
96. Projeksiyon cihazı, tepegöz, bilgisayar, çalışma yaprağı, anlam çözümleme tablosu, video-kamera, TV, kavram ağı, kavram haritası ve kavram değiştirme metni gibi öğretim teknolojilerini kullanma durumlarını ders planlarına yansıtma ve sunma	✓	✓	✓
97. Öğretim sürecinde kullanılacak materyallerin yararlarını ve sınırlılıklarını dikkate alma			✓
98. Araç-gereçlerin öğretimdeki yerini ve önemini kavrama			✓
99. Materyal geliştirme sürecinde araştırma, planlama becerileri kazanma			✓
100.Mikro öğretim uygulamaları yapma ve öğretimi değerlendirme	✓	✓	
101.Etkinlik tasarlama konusunda güven kazanma			✓
102.Öğretim araçlarını ve bu araçların etkili kullanım alanlarını fark etme			✓
103.Derslere hazırlıklı girmenin/planlamanın önemini fark etme		✓	
104.Öğretim sürecinde bilgisayarı kullanma/Bilgisayar kullanma becerisi geliştirme		✓	✓
105.İnternetin kullanım kolaylıkları hakkında bilgi sahibi olma			✓
106.Konu alanı bilgisindeki eksikliklerini giderme		✓	
107.Bilgiye ulaşma sürecinde öğrenciye rehberlik yapma	✓	✓	
108.Öğretmenlik yaşantıları boyunca öğretim yöntemlerini kendine göre yorumlayıp kullanabilecek yeterliğe sahip olma	✓	✓	
109.Öğretmenliğe yönelik profesyonel bir anlayış geliştirme	✓		
110.Müfredatın kullanımı ve kullanım sırasında olabilecek problemler hakkında bilgi sahibi olma	✓	✓	
111. Ders süresini etkili kullanma		✓	
112.Konunun hedef davranışlarına uygun olarak öğrencileri değerlendirme/soru hazırlama	✓	✓	
113.Öğrencilerin öğrenme düzeylerini belirlemeye yönelik ölçme-değerlendirme amaçlı sınav/test hazırlama/uyg/deg		✓	
114.Materyal hazırlamada düşünme, üretme, kendi düşüncelerini ortaya koyma becerileri kazanma			✓
115.e-mail yoluyla haberleşme, web sayfası hazırlama, uydular, telekonferans sistemleri, elektronik ilan tahtalarından yararlanma yolları vs. ve bunların günlük hayatta kullanımları hakkında bilgi sahibi olma			✓

Davranışlar	ÖÖY-I	ÖÖY-II	ÖTMG
116.Görsel-işitsel araçların kullanım amaçlarını, özelliklerini ve seçme ölçütlerini bilme			✓
117.Konu alanındaki ders kitaplarını eleştirel bir bakış açısıyla inceleme ve özel öğretim yöntem ve stratejileriyle ilişkilendirme	✓		
118.Sınırlı imkanlar altında da olsa materyal hazırlama/kullanma becerisi ve alışkanlığı kazanma			✓
119.Eleştirel düşünme becerisi geliştirme		✓	✓
120.İletişim becerileri geliştirme/öğrencilerle iletişim kurma		✓	
121.Psikomotor beceriler geliştirme			✓
122.Araştırma becerisi geliştirme		✓	
123.Öğretim sürecinde öğretmenin yeni rolünü fark etme/görev, yetki ve sorumluluklarını tanıma	✓	✓	✓
124.Grupla çalışma/Grup içinde çalışarak sorumluluk alma		✓	✓
125.Doküman hazırlayarak çalışma ve kendi kendine öğrenme			✓
Davranış Sayısı Toplamı	31	73	73
YÖK; 1998b; YÖK, 1998c; Şahin ve Yıldırım, 1999; Yalın, 2001; Yiğit ve Akdeniz, 2001; Yiğit ve Akdeniz, 2001; Akdeniz ve Karamustafaoğlu, 2002; Yiğit ve Akdeniz, 2002; Şahin ve Tokgöz, 2002; İşman, 2003; Karamustafaoğlu, 2003; Koşar, Yüksel, Özkılıç, Avcı, Alyaz ve Çiğdem, 2003; Devecioğlu, 2004; Gündüz ve Odabaşı, 2004; Kılıç ve Doğan, 2004; Akdeniz, Devecioğlu ve Ayvaci, 2004; Şahinkayası ve Şahinkayası, 2004; Akdeniz, Ayvaci ve Devecioğlu, 2005; Saka ve Saka, 2005; Devecioğlu ve Akdeniz, 2006b; Güven, 2006; Karamustafaoğlu ve Yaman, 2006; Karatas ve Yapıcı, 2006; Sönmez, Dilber, Alver, Aksakallı ve Karaman, 2006; Tekin, 2006; Yiğit, Özmen ve Alev, 2006; Akdeniz ve Devecioğlu, 2007; Ayvaci, Şenel, Er Nas, Şahin, Çepni, 2007; Kılıç, 2007; Yiğit, Alev, Altun, Özmen, Akyıldız, 2007; Yaman, 2007; Akdeniz, Akbulut ve Çoker, 2008; Devecioğlu ve Akdeniz, 2008; Seferoğlu, 2008; Şimşek, 2008; Bektaş, Nalçacı, Ercoşkun, 2009; Erökten ve Durkan, 2009; Saka ve Saka, 2009; Yakar, Taşkıncan, Uçak, 2009; Kolburan Geçer, 2010; Özevin Tokinan, 2010; Ünsal, 2011.			

Tablo 1 incelendiğinde ilgili dersler hakkında yapılmış olan 42 farklı çalışmada ÖÖY-I ve II ile ÖTMG dersleri kapsamında toplam 125 adet davranışın tanımlandığı görülmektedir. Tablo 1'e göre 31 adet davranış ÖÖY-I dersleriyle ve 73'er davranış ÖÖY-II ve ÖTMG dersleriyle tanımlanmıştır. Tablo 1'deki davranışlar incelendiğinde "Öğretim amaçlarını öğrenme alanlarına göre sınıflandırma, Öğretim amaçlarına ulaşmak için gerekli temel davranışları belirleme, Öğretim etkinliklerini planlama, uygulama, yönetimi ve çeşitleri hakkında bilgi sahibi olma, Öğretim teknolojilerinin öğretim sürecinde kullanılmasının avantaj ve dezavantajlarını tanımlama: "Öğretme -öğrenme süreçlerini geleneksellikten kurtarma: Derse görsellik, çeşitlilik ve renk katma, Daha çok duyu organına hitap ederek öğrenmenin kalıcılığını artırma, Öğrencileri fen bilimlerine karşı motive etme vb amaçlarla kullanmak gerektiğinin farkına varma", Projeksiyon cihazı, tepegöz, bilgisayar, çalışma

yaprağı, anlam çözümlene tablosu, video-kamera, TV, kavram ağı, kavram haritası ve kavram değiştirme metni gibi öğretim teknolojilerini kullanma durumlarını ders planlarına yansıtma ve sunma, Öğretim sürecinde öğretmenin yeni rolünü fark etme/görev, yetki ve sorumluluklarını tanıma davranışları her üç derste de ortak davranışlar olarak görülmektedir.

Bu alandaki çalışmalara ve mevcutta eğitim fakültelerindeki uygulamalara bakıldığında, ilgili derslerle amaçlanan davranışların öğretmen yeterliklerinin kazandırılması bağlamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Yapılan çalışmalarda Tablo 1’de belirtilen davranışlar, bazen kazandırılmak istenen davranışlar olarak tanımlanırken, bazen de uygulamalar sonunda öğretmen adaylarının kazandıkları davranışlar olarak belirtilmiştir. Genel olarak çalışmalar incelendiğinde, ilgili davranışların, özellikle bu derslerle kazandırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu yönüyle incelendiğinde, ÖÖY-I dersinin daha çok teorik bilgilerle öğretmen adaylarında bir farkındalık oluşturmaya ve bilişsel düzeyde alt yapı kazandırmaya yönelik olduğu görülmektedir. Oysa ÖÖY-II ve ÖTMG derslerinin daha çok pratik-teorik ilişkisini ortaya koyarak adayların pratikte öğrenmesine yönelik davranışları içermektedir. Dersle ilgili bu kazanımlar aynı zamanda öğretmen yetiştirme programlarında da belirtilmektedir (YÖK, 1998a; YÖK, 1998b).

Çalışma kapsamında incelenen araştırmalara bakıldığında, yukarıda tanımlandığı üzere ÖÖY-I ve II ile ÖTMG derslerinin aslında öğretmen adaylarının meslek yaşamlarında yansımaları beklenen davranışları vurguladığı görülmektedir. Bu yönüyle Tablo 1, aslında bu derslerin öğretmen adaylarının mesleğe hazırlanmalarında çok önemli kazanımları içerdiğini göstermektedir. Örneğin bu davranışlardan bazıları “ders planı hazırlama, konunun öğretiminde kullanılan araç-gereçleri belirtme, planlama sürecinde farklı kaynaklardan yararlanma, derse uygun giriş yapma, yapılandırıcı kurama uygun ders planı geliştirme/uygulama, konudaki kavram yanılırları ve anlaşılması zor konular üzerine odaklanma, gelecek dersle ilgili bilgiler verme vb.” şeklinde sıralanabilir.

İlgili davranışlar, temel öğretmen yeterlikleri arasında tanımlanırken, ideal bir öğretmenin sahip olması gereken davranışlar olarak da tanımlanabilir. Bu alandaki birçok çalışmayla ortaya çıkan bu durumda da, ilgili davranışların öğretmen adayları tarafından kazanılmasının ve uygulamada gelişiminin desteklenmesinin gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu alandaki çalışmalarda öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından ilgili derslerin öğretmenlik mesleğiyle doğrudan ilgili olduğu belirtilirken, çoğunlukla öğrencilerin bu derslerle diğer mesleki dersler arasında ilişki kurabildikleri ve mesleki yeterlikleri kavramada öğretmen adaylarına yardımcı olduğu belirlenmiştir (Saka ve Akdeniz, 2002; Karamustafaoğlu, 2003; Kesal, 2003; Kesal ve Aksu, 2005; Akdeniz, Ayvaci ve Devecioğlu, 2005; Saka ve Saka, 2005; Kılıç, 2007; Devecioğlu ve Akdeniz, 2008). Bu nedenle, hizmetöncesinde uygulama ortamlarında adayların bu davranışları sergilemelerine yönelik durumların özellikle dikkate alınması gerektiği söylenebilir. Diğer yandan, tanımlanan bu davranışların nasıl, ne şekilde kazandırılması gerektiği de önemli bir başka

tartışma konusudur. Bu nedenlerle de bu alanda birçok çalışma ve tezlerin ortaya çıktığı söylenebilir.

Bununla birlikte, bu davranışların öğretmen adaylarını öncesinde Öğretmenlik Uygulaması dersi ile uygulama okullarına ve devamında ise öğretmenlik mesleğine ve görev alacakları gerçek öğrenme ortamlarına hazırladığı bir gerçektir. Bu nedenle öğretmen adaylarının mesleğe hazırlanma süreçlerinde bu derslerle ve dolayısıyla da öğretmenlik mesleği ile ilgili kazanımlarının oluşmasında ve gelişmesinde yaşayacakları deneyimlerin ve uygulamaların niteliği önem kazanmaktadır.

Bu alanda gerçekte yapılan uygulamalar incelendiğinde ise fakültelerde öğretim elemanlarının yaklaşım ve deneyimlerine bağlı olarak çok farklı uygulamaların yürütüldüğü söylenebilir. Doğal olarak, uygulamalardaki çeşitliliğin öğretmen adaylarının kazanımlarını farklı boyutlarda etkilemesi kaçınılmazdır. Bu konuda mevcuttaki uygulamalarla idealde olması gereken uygulamaların tartışılması gerektiğine inanılmaktadır. Ancak bu çalışmaya bakıldığında uygulamaların tartışılmasından çok, idealde olması beklenen yaklaşım çalışmanın “öneriler”i başlığında tanımlanmaktadır. Buna göre, ÖÖY-I ve II ile ÖTMG derslerinin amaç ve hedeflerini temel alarak, uygulamalarda kullanılması önerilen yaklaşım aşağıda sunulmuştur.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Hizmetöncesinde öğretmen eğitimi alanında yapılan araştırmalar, öğretmen adaylarının temel öğretmen yeterliklerini en etkin şekilde kazanmalarını amaçlayan durumlara işaret etmektedirler. Buna bağlı olarak, yapılacak analizlerle öğretmen yeterliklerini tanımlamak ve uygulamalara yönelik ideal örnekleri çıkarmak mümkündür. Bu nedenle, öğretmen adaylarının yapılandırdıkları deneyimlerin açıklanmasına ve anlamlı hale dönüştürülmesine yönelik araştırmaların yürütülmesi gerekmektedir. Bu tür araştırmalarla da öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinde daha etkin öğrenim görmelerine, onlar için daha nitelikli öğretim şartlarının sunulmasına ve mesleki gelişimlerinin sağlanmasına yardımcı olunması amaçlanmalıdır. Benzer şekilde, mevcutta olan ve idealde olması gereken uygulamalar hakkında yapılacak araştırmalarla, adayların öğretimle ilgili deneyimlerinin ve fakültelerdeki derslerinin daha etkili bir şekilde düzenlenmesi önerilmektedir.

Bu bağlamda, incelenen çalışmalardan da hareketle, öğretmen eğitimi alanında ÖÖY-I ve II ile ÖTMG dersleri kapsamında öğretmen adaylarının Tablo 1’de amaçlanan davranışları kazanmalarında ve devamında geliştirmelerinde etkili olması bakımından, aşağıda tanımlanan önerilerin dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir.

Bilindiği üzere öğretmen yetiştirmede teori-pratik yaklaşımı ve pratik-teori yaklaşımı olmak üzere iki yaklaşım tanımlanmaktadır. Teori-pratik yaklaşımına (kuramları uygulamada öğrenme) göre gerçek öğrenme deneyimle gerçekleşir ve öğretmen adayları öğretmenlik mesleği ile ilgili temel bilgi, beceri ve tutumları kendi çabalarıyla kazanabilirler (Tolley vd., 1996; Ekiz,

2006). Buna göre, öğretmen adaylarının uygulama okullarındaki gerçek ortamlarda bulunmaları, ihtiyaç duydukları bilgi ve becerileri öğrenmek ve geliştirmek için gayret göstermeleri ve fazla sayıda uygulama yapmaları için onlara fırsat sunulması gerekir (Brickhouse ve Bodner, 1992). Teori-pratik yaklaşımına göre öğretmenlerin hizmet öncesinde almış oldukları eğitim teoriye dayalıdır ve alınan bu teorik bilgiler gerçek sınıf ortamında öğrenme faaliyetleri ile ilişkilendirilmeden verilmektedir (Çepni ve Azar, 1995). Bu yaklaşımda formal öğrenim sürecinde öğretmen adaylarına verilen teorik bilgilerin sistemli ve kontrollü bir şekilde pratiğe dönüştürme şansı da çok azdır.

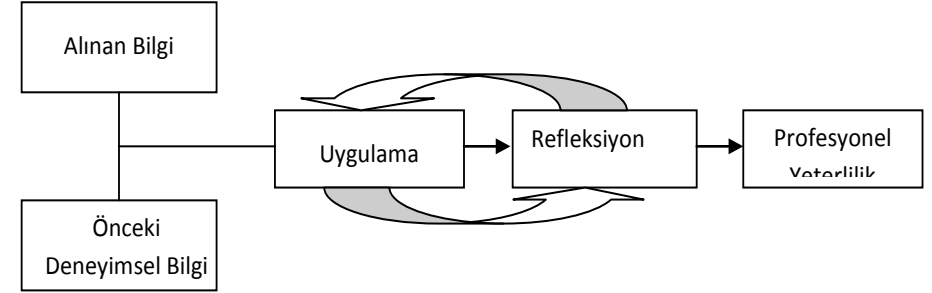
Öğretmen eğitiminde ‘Beceri’ modeli, ‘Uygulanmış bilim’ modeli ve ‘Yansıtıcı (reflektif)’ model (Çepni, 1993; Ekiz, 2003) olmak üzere üç model tanımlanmaktadır. Ülkemizdeki modelle benzerlik gösteren Uygulanmış Bilim Modeli (UBM) ile yeni olan ve yapılandırmacı yaklaşımla benzerlik gösteren Yansıtıcı Modeli (Reflektif) (YM) karşılaştırmak mümkündür. Buna göre, bilim adamları tarafından üretilen bilimsel bilgilerin öğretmen adaylarına öğretilmesini ve belirli amaçlara ulaşılması için adaylar tarafından kuramsal bilgilerin takip edilmesini öneren UBM şu noktalarda zayıf kalmaktadır: i) Hizmetöncesi öğretmen eğitimi, öğretmenlerin gerçek ortamlarda nasıl ve hangi metotlarla öğretim yaptıkları konusunda fazla etkili değildir. ii) Eğitim fakültesinde öğrenilen bilgiler, bir dersin etkili şekilde yürütülmesi için yeterli değildir (Ekiz, 2003).

Öğretmen eğitimi alanındaki gelişmeler, öğrenme alanındaki gelişmelere paralel olarak değişim göstermektedir. Öğretmen eğitiminin nasıl olması gerektiği konusundaki teori arayışları, öğrenmede olduğu gibi yapılandırmacı yaklaşımdan etkilenmiştir (Alkove ve McCarty, 1992, Akt: Kılıç, 2004). Scaffolding (destekleme), modeling (modellik yapma), mentoring (uygulama öğretmenliği) ve coaching (koçluk), sosyal yapılandırmacı öğrenme-öğretme yöntemlerindedir. Böylelikle sosyal etkileşim içinde öğrenmenin gerçekleşmesi beklenir (Dennen, 2002). Modeling, Coaching ve Yansıtma (Reflection) da bu amaçla kullanılan metotlardan biridir (Dennen, 2002). Bu anlayışa göre öğretmen adaylarının yetişme sürecinde bir ürün veya verilen bir tarifi uygulamak yerine karar verme süreci öne çıkmaktadır.

Yansıtıcı Model’e göre öğretmen adayının öğrenmiş olması beklenen kuramsal bilgileri uygulama sırasında etraflıca düşünmesi ve içinde bulunduğu duruma uyarlaması beklenir. Yansıtma: “aktif, ısrarlı, bilinçli ve sistematik olarak düşünme” şeklinde tanımlanırken, yansıtıcı olan bir öğretmen adayının sınıf içi uygulamasını “uygulamadan önce, uygulama esnasında ve uygulamadan sonra” bilinçli ve sistematik olarak düşünmesi beklenir (Ekiz, 2003; Yiğit vd., 2006; Demircioğlu vd., 2008). Bu durum Şekil 1’deki gibi özetlenebilir. Şekil 1’e göre:

Alınan bilgi, öğretmen eğitimi programlarıyla öğretmen adaylarının öğrenmeleri beklenen “temel disiplinleri, konuları, kavramları, kuramları ve mesleki becerilerle ilgili temel bilgileri” ifade eder. Önceki deneyimsel

bilgi, öğretmen adaylarının mesleğin gereklerini uygulayarak pratikte bilgi ve deneyim sağlamalarını ifade eder (Ekiz, 2003; Yiğit vd., 2006). Yansıtıcı öğretim, öğretmenin öğrencilerden, diğer öğretmenlerden ve uygulamalardan öğrendiklerini süzmesi anlamına gelir.

Şekil 1. Yansıtıcı (reflektif) dönüşüm

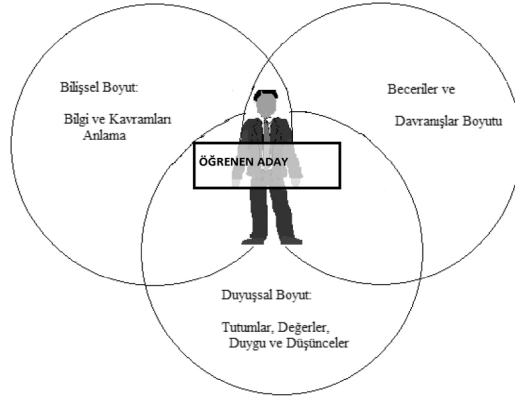
Öğretmenler, önceki deneyimlerinden nasıl öğrendiklerini kavrayarak nasıl öğretmeleri gerektiğini öğrenirler. Ayrıca, yansıtma (reflection) birdenbire edinilen bir alışkanlık olmadığı için öğrenenler deneyimlerini yansıtma ve bunlar üzerinde düşünmeye yönlendirilmelidirler (Gürbüz, 2006). Bu düşünceden hareketle Kolb’un (1984, Akt: Tolley vd., 1996) öğretmen adayları için Öğrenme Halkası yaklaşımı Şekil 2’deki gibi tanımlanmıştır.

Şekil 2. Öğretmen adayları için “Öğrenme Halkası”

Bilindiği gibi her öğretim programının merkezinde birey/öğrenen vardır. Buna göre, bir öğretim programının amacı sadece bireyin öğrenmesini sağlamak değildir. Her öğrenen bireysel olarak değerlendirilir. Programa katılan her birey kendi bireysel değer ve deneyimleriyle, düşünce ve yeterlikleriyle gelmektedir. Süreç sonuna gelindiğinde de her bir öğrenen programdan kendine göre deneyimleri kazanmış olarak çıkmaktadır (Tolley vd., 1996). Buna göre “öğrenen aday merkezli” yaklaşım ifadesini kullanmak mümkündür. Bu ifadelerle tanımlanan özellikler Şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 3. Öğrenen Aday

Şekil 3'e göre öğretmen eğitimi sürecinde öğretmenliği öğrenen öğretmen adayı merkeze alınmaktadır. Öğretmen adayının mesleğe ait bilgileri Bilişsel, Duyuşsal ile Beceriler ve Davranışlar boyutunda şekillenmektedir.

Bilindiği üzere, belirlenen hedeflere ulaşmada öğrenenler için gerekli öğrenme yaşantılarının bu amaçlar doğrultusunda sistemli bir şekilde düzenlenmesi ve yönlendirilmesi gerekir (Akdeniz ve Keser, 2000). Öğrenenler için tanımlanan bilgi, beceri ve tutumların gelişimi ve değerlendirilmesi eğitim sürecinin en önemli özelliğidir. Öğretmen adaylarının hizmetöncesinde “öğretmenlik mesleğini öğrenen birer birey” oldukları düşünüldüğünde (Tolley vd., 1996; YÖK, 1998; Devecioğlu ve Akdeniz, 2008), bu süreçteki derslerle tanımlanan davranışların öğretmen adaylarına kazandırılması ve adayların gelişiminin sağlanması için etkin uygulama yaklaşımlarına ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Öğretmenlik mesleğinin önemi ve özellikleri düşünüldüğünde, hizmetöncesi eğitim sürecinin öğretmen adaylarının zengin öğrenme yaşantılarını birinci elden uygulamalarla tecrübe ederek yeterliklerini geliştirecekleri şekilde düzenlenmesi gerektiği sonucuna varılabilir. Ayrıca, öğretmen adaylarının bu süreçteki gelişiminin ve değerlendirilmelerinin hizmetöncesinde tamamlamış oldukları ÖÖY-I ve II ile ÖTMG dersleriyle kazanmaları beklenen bilgi, beceri ve tutumları uygulamalara yansıtma yeterliklerini belirlemeye yönelik ölçütlere uygun olması gerekmektedir. Alan ve formasyon bilgisini pratikte uygulamaya yönelik çalışmaların önemini vurgulamayı hedefleyen bu araştırma, öğretmen eğitiminde ileri düzeyde zihinsel yeterlikleri gelişmiş, farklı öğrenme seviyelerindeki öğrencilerin ihtiyaçlarını anlayabilen, çeşitli öğretim durumlarını düzenleyebilen, öğrencileri arasında iletişim ve işbirliği kurabilen, mesleki bilgi ve becerilerle bütünleştirebilen bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır (Tetenbaum ve Mulkeen, 1986; Llano vd., 2001; MEB, 2002; Demirel ve Kaya, 2002).

Öğretmen eğitimi programlarının gelişime açık yenilikçi bir yapıya taşınması, öğretmen yetiştirmeyle ilgili problemlerin giderilmesine yönelik çözüm önerilerinin uygulanması için gereklidir. Buna göre, öğretmen adaylarının ideal-pratik düzeyde yeterliklerini değerlendirmelerine yönelik çalışmaların sonuçlarının, öğretmen yetiştirme programlarının hazırlanmasında ve öğretim sürecinin daha verimli hale getirilmesinde kullanılması önerilmektedir (Akyıldız ve Atabeyoğlu, 2001; Sağlam ve Kürüm, 2005). Böylelikle ideal öğretmen yetiştirmek için önerilecek uygulamaların niteliklerinin ve sınırlarının belirlenmesi mümkündür. Bu anlamıyla, adayların mesleki eğitim bilgilerinin ne düzeyde kazandıklarını belirlemeyi ve eksik olan bilgilerini uygulamada yansıtılmalarına yönelik becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bu çalışmanın niteliği ve sonuçları ülkemizde öğretmen eğitiminde kaliteyi yakalama adına belirleyici çalışmalardan biri olacaktır.

KAYNAKLAR

- Akdeniz, A.R. ve Devecioğlu, Y. (2007). Özel Öğretim Yöntemleri-II Ders Notları. KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi, OFMA Fizik Öğretmenliği.
- Akdeniz, A.R. ve Karamustafaoğlu, O. (2002). Fizik Öğretim Yöntemleri Uygulamalarında Yürütülen Öğrenci Etkinliklerinin Değerlendirilmesi”. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Cilt:I, 530-536, ODTÜ, Ankara.
- Akdeniz, A.R., Akbulut, Ö.E. ve Çoker, B. (2008). Özel Öğretim Yöntemleri-I Dersi Uygulamalarında Fizik Öğretmen Adaylarının Geliştirdikleri Yapılandırıcı Öğretim Etkinliklerinin Değerlendirilmesi. 8. Ulusal Fen Bilimleri Ve Matematik Eğitimi Kongresi, AİBÜ Eğitim Fakültesi, 27-29 Ağustos 2008, Bolu.
- Akdeniz, A.R., Ayvacı, H.Ş. ve Devecioğlu, Y. (2005). Fen Bilgisi Öğretmenliği Programında Yürütülen Özel Öğretim Yöntemleri-II Dersinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Çalışma. HAYEF Dergisi, 2, 1-19.
- Akdeniz, A.R., Devecioğlu, Y. ve Ayvacı, H.Ş. (2004). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarına Fen Bilgisi Öğretiminde Rehber Materyal Geliştirme Becerileri Kazandırmak İçin Bir Yaklaşım, D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 18, 64-72.
- Akyıldız, H. ve Atabeyoğlu, Ö. (2001). Fen Bilgisi Öğretmenliği I. ve IV. Sınıf Öğrencilerinin İdeal-Pratik Düzeyde Öğretmen Özelliklerini Değerlendirmeleri. Yeni Binyılın Başında Türkiye’de Fen Bilimleri Eğitimi Semp., Maltepe Üniversitesi, Bildiriler Kitabı, 317-325.
- Atay, D.Y. (2003). Öğretmen Eğitiminin Değişen Yüzü, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Ayvacı, H.Ş., Şenel, T., Er Nas, S., Şahin, Ç., Çepni, S. (2007). Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme” Dersinin Bölümler Arası Uygulamada Farklılıklarının Sebeplerinin Belirlenmesi, I. Uluslararası Öğretim Teknolojileri Sempozyumu, Çanakkale.

- Azar, A. ve Ayas, A. (1998). Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi ve Disiplin Alanında Karşılaştıkları Problemler. III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu, Trabzon.
- Azar, A. ve Çepni, S. (1999). Fizik Öğretmenlerinin Kullandıkları Öğretim Etkinliklerinin Mesleki Deneyime Göre Değişimi, H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, 16-17, 24-33.
- Azar, A. ve Karaali, Ş. (2004). Fizik Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitim İhtiyaçları. Milli Eğitim, 162, 279-295.
- Azar, A. (1998). Fizik Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Süreçlerindeki Özel Konular, Doktora Tezi, K.T.Ü. Fen Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Bakaç, M. ve Sılay, İ. (1999). Fizik Öğretmen Adaylarının Yetiştirilmesi Sürecinde Fizik Dersinin Amaçlarının Rolü Üzerine Bir Çalışma. D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı, 11, 266-270.
- Baki, A., Çepni, S., Akdeniz, A.R., Ayas, A., Kalkavan, A. ve Özbay, Y. (1996). “Türkiye’de Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılması: Durum Analizi ve Öneriler, YÖK/Dünya Bankası Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Geliştirme Projesi Başkanlığına Sunulan Rapor, Trabzon.
- Balim, A.G., Kesercioğlu, T., İnel, D. ve Evrekli, E. (2009). Fen Öğretmen Adaylarının Yapılandırmacı Yaklaşımına Yönelik Görüşlerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Ondokuz Mayıs Üni., Eğitim Fakültesi Dergisi, 27, 55-74.
- Başkan, Z., Alev, N. ve Atasoy, Ş. (2007) Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının 5E Modelinin Uygulamaları Hakkındaki Görüşleri, EDU7, 2(2). <http://www.yeditepe.edu.tr>
- Bektaş, F., Nalçacı, A., Ercoşkun, H. (2009). Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme/Tasarımı” Dersinin Kazanımlarına İlişkin Görüşleri. Kuramsal Eğitimbilim, 2 (2), 19-31.
- Bilen, M. (1999). Plandan Uygulamaya Öğretim. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Cruzes, D.S., Dybå, T., Runeson, P., Höst, M. (2011). Case Studies Synthesis: Brief Experience and Challenges for the Future. <http://www.idi.ntnu.no/grupper/su/publ/daniela/esem2011-short-cruzes-p121-casestudies.pdf> adresinden 21 Şubat 2012 tarihinde indirilmiştir.
- Çepni, S. (1993). New Science Teachers’ Development in Turkey: Implementation for the ‘Academy of New Teachers’ Programme’. Doktora Tezi, University of Southampton, England.
- Çepni, S., Akdeniz, A.R. (1996). Fizik Öğretmenlerinin Yetiştirilmesinde Yeni Bir Yaklaşım, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12, 221-226.
- Çepni, S., Azar, A. (1995). Two approaches to the international initial science teacher education program. Teacher training for the twenty first century, s.65-77.
- Demircioğlu, İ.H., Sezer, A., Özer, B., Gür, H., Gelen, İ., Göktaş, Y., Çakıroğlu, A. (2008). Aday Öğretmenler İçin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması. Editör: İ.H. Demircioğlu, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (2002). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. PegemA Yayın., 2. Baskı, Ankara.

- Dennen, V.P. (2002). Cognitive Apprenticeship in Educational Practice: Research on Scaffolding, Modeling, Mentoring, and Coaching as Instructional Strategies. (Ed David H. Jonassen) Handbook of research on educational communications and technology, Association for Educational Communications and Technology. Second Edition. 19 Haziran 2009 tarihinde (<http://books.google.com/books?id=5c95CHirni4C&pg=PA1060&lpg=PA1060&dq=reflective+field+notes+biklen&source=bl&ots=eyG-dBXD> adresinden indirilmiştir).
- Devecioğlu, Y. ve Akdeniz, A.R. (2008). Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretim Teknolojilerini Kullanma Davranışlarının Gelişiminde Etkili Faktörler Ve Bir Model Önerisi. 8th International Educational Technology Conference IETC-2008, 6-9 Mayıs 2008, Eskişehir.
- Devecioğlu, Y., Akdeniz, A.R., Kurt, İ. (2008). Assessment And Evaluation On The Achivement Of The Student Teachers During Teaching Practice. XXIII. CESE Conference Comparative Education Society in Europe, 7th – 10th July 2008, Athens.
- Devecioğlu, Y. ve Akdeniz, A.R. (2006a). Fizik Öğretmen Adaylarının Geliştirdikleri Örnek Rehber Materyallerin Uygulanmasının Değerlendirilmesi. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 30, 97-107.
- Devecioğlu, Y. ve Akdeniz, A.R. (2006b). Öğretmen Adaylarına Materyal Geliştirme ve Uygulama Becerilerinin Kazandırılmasına Yönelik Uygulamaların Değerlendirilmesi, Milli Eğitim Dergisi, Güz, 172, 91-105.
- Devecioğlu, Y. (2004). Fizik Öğretmen Adaylarına Rehber Materyal Geliştirme ve Uygulama Becerilerinin Kazandırılmasına Yönelik Bir Yaklaşım. K.T.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Devecioğlu, Y. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Sürecinde Öğretim Teknolojilerini Kullanma Yeterlikleri. 3. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Sempozyumu. 7-9 Ekim, Trabzon.
- Devecioğlu, Y., Akdeniz, A.R. ve Ayvacı, H.Ş. (2005). Öğretmen Adaylarının Geliştirdikleri Materyallerin Uygulanabilirliklerinin Değerlendirilmesi, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 28-30 Eylül 2005, Denizli.
- Dursun, Ö.Ö. ve Kuzu, A. (2008). Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Yaşanan Sorunlara Yönelik Öğretmen Adayı ve Öğretim Elemanı Görüşleri. S.Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 25: 159-178.
- Ekiz, D. (2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Ekiz, D. (2003). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Eğitimindeki Modeller Hakkında Düşünceleri. Milli Eğitim, Sayı 158.
- Ekiz, D. (2006). Self-Observation and Peer-Observation: Reflective Diaries of Primary Student-Teachers, Elementary Education Online, 5(1), 45-57.

- Eraslan, A. (2008). Fakülte-Okul İşbirliği Programı: Matematik Öğretmeni Adaylarının Okul Uygulama Dersi Üzerine Görüşleri. H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, 34, 95-105.
- Erökten, S., Durkan, N. (2009). Özel Öğretim Yöntemleri II Dersinde Mikro Öğretim Uygulamaları, First International Congress of Educational Research. Educational Research Association, <http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/167.pdf> adresinden indirilmiştir.
- Georgetown College. (2005). Procedure for Admission to Teacher Education and Student Teaching. <http://www.georgetowncollege.edu/departments/education/hbk/chap1sec2.htm> adresinden 08 Şubat 2005 tarihinde indirilmiştir.
- Gündüz, Ş. ve Odabaşı, F. (2004). Bilgi Çağında Öğretmen Adaylarının Eğitiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Önemi. TOJET, 3:1, Article 7.
- Gürbüz, N. (2006). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi I ve II Dersleriyle İlgili Algıları. Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:3, Sayı: 32, 67-72.
- Güven, S. (2006). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Kazandırdığı Yeterlikler Yönünden Değerlendirilmesi (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği), G.Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı 2, Cilt 4.
- İşman, A. (2003). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Değişim Yayınları, Adapazarı.
- Kara, Z. (2000). Öğretmenleri Sınıf Yönetimi Konusunda Yetiştirirken İçerik ve Yöntemlerimiz Neler Olmalıdır? Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 2, Sayı 18, 226-239.
- Karamustafaoğlu, O. ve Akdeniz, A.R. (2002b). Fizik Öğretmen Adaylarının Kazanmaları Beklenen Davranışları Uygulama Okullarında Yansıtılabilir Olanakları. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Cilt:I, 456-769, Ankara.
- Karamustafaoğlu, O. ve Yaman, S. (2006). Fen Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri I-II. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Karamustafaoğlu, O. (2003). Fen Bilgisi ve Fizik Öğretmen Adaylarının Kazanmaları İstenen Becerileri Yansıtabilecekleri Ortamların Düzenlenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, K.T.Ü. Fen Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Karatas, S. Ve Yapıcı, M. (2006). Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme Dersinin İşlenişi Ve Uygulama Örnekleri, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt VIII, Sayı: 2.
- Kılıç, D. (2004). Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adayları Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 10, 172-184.

- Kılıç, I. (2007). Müzik Öğretmenliği Lisans Programı Öğrencilerinin “Özel Öğretim Yöntemleri” Derslerinde Kazandıkları Yeterliklerin “Öğretmenlik Uygulaması”nda Kullanım Açısından Değerlendirilmesi. G.Ü. Eğitim Bilimleri Enst. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Kılıç, Z. ve Doğan, A., 2004. Özel Öğretim Derslerinin Etkinliği: Kimyasal Denge. XII. Eğitim Bilimleri Kongresi, G.Ü., Bildiriler, Cilt III, 2127-2135, Ankara.
- Kolburan Geçer, A. (2010). Teknik Öğretmen Adaylarının Öğretim Teknolojisi Ve Materyal Geliştirme Dersine Yönelik Deneyimleri. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:VII, Sayı:II, 1-25.
- Korthaagen, F.A. ve Kessels, J.P.A.M. (1999). Linking theory and practice: Changing the pedagogy of teachers. Educational Researcher, 28(4), 4-17.
- Koşar, E., Yüksel, S., Özkılıç, R., Avcı, U., Alyaz, Y. ve Çiğdem, H. (2003). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Llano, F., Sampson, R. ve Glenn, P. (2001). Assessment for teacher candidates, content knowledge, pedagogical knowledge. Illinois State Board of Education, Work-Study Session, USA. www.summerschool.dk/esera/summerschool/sumsc98/4these/wing35.htm.
- Martinovic, D., Freiman, V. & Karadag, Z. (2011). Child and Youth Development Beyond Age 6-Transitions to Digitally Literate Adulthood. Final Report submitted to The Ministry of Child and Youth Services, February 2011.
- MEB. (2002). Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. Öğretmen Yeterlilikleri. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Özevin Tokinan, B. (2010). Özel Öğretim Yöntemleri Dersine İlişkin Tutumları Ölçmeye Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması. Özel Öğretim Yöntemleri Dersine İlişkin Tutumları Ölçmeye Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması, EJER, issue: 41.
- Posnanski, T.J. (2002). Professional Development Programs for Elementary Science Teachers: An Analysis of Teacher Self-Efficacy Beliefs and a Professional Development Model, Journal of Science Teacher Education, 13(2):189-220.
- Sağlam, M. & Yüksel, İ. (2007). Program Değerlendirmede Meta-Analiz ve Meta-Değerlendirme Yöntemleri, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:18.
- Sağlam, M. Ve Kürüm, D. (2005). Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Öğretmen Eğitiminde Yapısal Düzenlemeler ve Öğretmen Adaylarının Seçimi. Milli Eğitim, AB Sürecinde Eğitim, Yaz 2005, 167, 53-69.
- Sağlam, M., Anagün, Ş.S. ve Dal, S. (2005). Öğrenci Görüşlerine Göre Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Programının Öğretmen Yeterliklerini Kazandırma Düzeyi. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Kongre Kitabı, cilt 2, 762-768, 28-30 Eylül, Denizli.

- Saka, A.Z. ve Akdeniz, A.R. (2001). Öğretmenlik Uygulamaları Etkinliklerinin Yürütülmesinde Kullanılabilecek Model Önerisi. Yeni Binyılın Başında Türkiye’de Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu, Maltepe Üniversitesi, Bildiriler Kitabı, 407-413, İstanbul.
- Saka, A.Z. ve Saka, A. (2005). Öğretmen Adaylarının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinde Mesleki Becerilerini Geliştirme Düzeyi: Sakarya Örneği. Sakarya Üni Eğitim Fakültesi Dergisi, 10, 81-89.
- Saka, A.Z. ve Saka, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Özel Öğretim Yöntemleri I-II Derslerinin Mesleki Beceri Gelişimlerine Etkisi Hakkındaki Görüşleri. First International Congress of Educational Research. Educational Research Association, 1-3 May 2009, Çanakkale. <http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap> adresinden 15.03.2012 tarihinde indirilmiştir.
- Saka, A.Z., Akdeniz, A.R. ve Saka, A. (2002). Öğretmenlik Uygulamalarında Fizik Öğretmen Adaylarına Mesleki Becerileri Kazandırmak İçin Davranışlara Dayalı Bir Etkinlik Modeli Geliştirme. 2000’li Yıllarda I. Öğrenme ve Öğretme Sempozyumu, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, 29-31 Mayıs, İstanbul.
- Seferoğlu, S.S. (2008). BTÖ 491-Özel Öğretim Yöntemleri II. http://yunus.hacettepe.edu.tr/~sadi/dersler/planlar/BTO491-OOYII_Guz04.html adresinden 05 Ağustos 2008 tarihinde indirilmiştir.
- Seferoğlu, S.S. (2004). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlilikleri Açısından Kendilerini Değerlendirmeleri. H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, 26, 131-140.
- Seferoğlu, S.S. (2004). Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe Yönelik Tutumları. XII. Eğitim Bilimleri Kongresi, G.Ü., Bildiriler, Cilt I, 413-423, Ankara.
- Serin, G. (2001). Fen Eğitiminde Laboratuvar. Yeni Binyılın Başında Türkiye’de Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Sönmez, E., Dilber, R., Alver, B., Aksakallı, A. ve Karaman, İ. (2006). “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme” Dersinin Öğrenci Açısından Öneme Yönelik Bir Araştırma. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13, 112-119.
- Spencer, D.A. (1996). Teachers and educational reform. Educational Researcher, 25(9), 15-17.
- Şahin, Ç. ve Tokgöz, İ.A. (2002). Çağdaş Öğretmen Yetiştirmede Yeni Bir Ders: Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Öğretim Teknolojisi Ve İletişimde Alternatif Bir Yöntem: Drama, V. Ulusal Fen Bil. ve Mat. Eğitimi Kongresi, 16-18 Eylül, ODTÜ, Ankara.
- Şahin, T.Y., Yıldırım, S. (1999). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Şahin, Y. (2001). Türkiye’deki Bazı Üniversitelerin Eğitim Fakültelerindeki Temel Fizik Laboratuvarlarının Kullanımı ve Uygulanan Yaklaşımların Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, KTÜ, Trabzon.

- Şahinkayası, H. ve Şahinkayası, Y. (2004). Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü Lisans Programında Bulunan “Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme” Dersinin Analizi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Şimşek, H. (2008). Özel Öğretim Yöntemleri-I Ders Öğretim Programı Formu <http://fef.harran.edu.tr/egitimbilimleri/mufredat/ozelogretimyontemleri1.html> adresinden 05 Eylül 2008 tarihinde indirilmiştir.
- Tekışık, H.H. (2006). Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Yetiştirme. Çağdaş Eğitim Dergisi, 329,1-6.
- Tekin, S. (2006). Özel Öğretim Yöntemleri Derslerinin Öğrencilerin Pedagojik İçerik Bilgilerine Katkılarının İrdelenmesi. 7. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Bildiriler Cilt-III, 1559-1564, 7-9 Eylül, Ankara.
- Tetenbaum, J.T. ve Mulkeen, T.A. (1986). Designing Teacher Education for the Twenty First Century. Journal of Higher Education, 57, 6, 621-636.
- Thomas, J., and Harden, A. (2008). Methods for the thematic synthesis of qualitative research in systematic reviews. BMC Medical Research Methodology, 8:45.
- Tolley, H., Biddulph, M. ve Fisher, T. (1996). The Professional Development Management File, Block Teaching Practice, Beginning Teacher Workbook 3, Chris Kington Publishing, Cambridge, UK.
- Tutkun, Ö.F. ve Koç, M. (2002). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Hedeflerine Ulaşma Derecesi. http://www.ef.sakarya.edu.tr/sayfa/bildiri/sayi_3/49.doc adresinden 16 Nisan 2003 tarihinde indirilmiştir.
- Ünsal, Y. (2011). Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme/Tasarımı Derslerinde Üretilen Üç Boyutlu Nesnelerin Değerlendirilmesinde Kullanılabilecek Bir Ölçek Önerisi. 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 27-29 April, Antalya.
- Ünver, G. (2005). Öğretmen Adayının Öğrenci Merkezli Öğretim Yapmasına Uygulama Öğretmeninin Etkileri. Çağdaş Eğitim Dergisi, 322, 23-30.
- Yakar, Z., Taşkınan, B., Uçak, E. (2009). Özel Öğretim Yöntemleri Dersinin Fen Öğretmen Adaylarının Fen Öğretme Felsefelerine Etkisi. First International Congress of Educational Research. Educational Research Association, 1-3 May 2009, Çanakkale. <http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/474.pdf>.
- Yalın, H.İ. (2001). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Nobel Yayın Dağıtım, Geliştirilmiş 4. Baskı.
- Yaman, H. (2007). Türkçe Öğretmeni Adaylarının “Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme” Dersi Bağlamında Türkçe Öğretiminde Teknoloji Kullanımına İlişkin Yeterlilik Ve Algıları. Hasan Ali Yücel Eğilim Fakültesi Dergisi, 7 (1), 57-71.

- Yeşil, S. (2005). Aday Öğretmenlerin Öğretimde Yöntem Becerilerine Sahiplik Düzeyi. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Kongre Kitabı, cilt 2, 769-773, 28-30 Eylül 2005, Denizli.
- Yiğit, N. ve Akdeniz, A.R. (2001). “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme” Dersinin Değerlendirilmesi. Yeni Binyılın Başında Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu, M.Ü. Eğitim Fakültesi, 7-8 Eylül, İstanbul.
- Yiğit, N. ve Akdeniz, A.R. (2002). Öğretim Teknolojileir ve Materyal Geliştirme Dersinin Değerlendirilmesi. G.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi, 10, 2 (265-274).
- Yiğit, N., Alev, N., Altun, T., Özmen, H., Akyıldız, S. (2005). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Derya Kitabevi, Trabzon.
- Yiğit, N., Alev, N., Altun, T., Özmen, H., Akyıldız, S. (2007). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. Editör: Yiğit, N. Geliştirilmiş 3. Baskı, İber Matbaacılık, Trabzon.
- Yiğit, N., Ayas, A., Akdeniz, A.R., Baki, A., Çepni, S., Özmen, H., Demircioğlu, G., Alev, N., Çimer, A., Altun, T., Ekiz, D. (2006). Kuramdan Uygulamaya Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması. Ed. Nevzat Yiğit, Celepler Matbaacılık, Trabzon.
- Yiğit, N., Özmen, H., ve Alev, N. (2006). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinde Hazırladıkları Çalışma Yapraklarının İncelenmesi. 7. Ulusal Fen Bil. ve Mat. Eğitimi Kongresi, Bildiriler Cilt-III, 1608-1617, 7-9 Eylül, Ankara.
- YÖK. (1998a). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları Kitapçığı. T.C. Yüksek Öğretim Kurulu.
- YÖK. (1998b). Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi. Mart 1998, Ankara.
- YÖK. (1998c). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. Mart, Ankara.
- YÖK/Dünya Bankası. (1998). Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzu, Öğretmen Eğitimi Dizisi, YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara.